

Poznań, 17 sierpnia 2020 r.

Fundacja na rzecz Praw Ucznia

ul. Święty Marcin 29/8

61-806 Poznań

Tomasz Grodzki

Marszałek Senatu RP

ul. Wiejska 6/8

00-902 Warszawa

Szanowny Panie Marszałku!

W związku z wniesieniem przez grupę senatorów do Pana Marszałka projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządzie powiatowym oraz o samorządzie województwa (druk nr 186), jako Fundacja na rzecz Praw Ucznia, przedkładamy opinię dotyczącą tegoż projektu, w ramach której wnosimy o: **przyjęcie projektu, ale po wprowadzeniu poprawek.**

Proponowana regulacja zakłada wprowadzenie prawnego umocowania dla powoływania przez właściwe organy stanowiące młodzieżowych rad powiatu i młodzieżowych sejmików województwa. Biorąc pod uwagę fakt, że młodzież to w dużej mierze uczniowie oraz uczennice Fundacja na rzecz Praw Ucznia uważa, że powinna złożyć opinię do tego druku, ponieważ oddziałuje on na środowisko uczniowskie.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, iż, rzeczywiście, młodzieżowe rady powiatu i młodzieżowe sejmiki województw już istnieją (dla przykładu: Młodzieżowa Rada Powiatu Wrzesińskiego powołana uchwałą nr 58/XI/2019 Rady Powiatu Wrzesińskiego z dnia 29.08.2019 r. czy Młodzieżowy Sejmik Województwa Śląskiego powołany przez Zarząd Województwa Śląskiego, który do opracowania regulaminu Młodzieżowego Sejmiku tegoż województwa został zobligowany uchwałą nr V/37/11/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r.). Warto jednak zauważyć, że nie były one powoływane na podstawie konkretnego przepisu, a dzięki przepisom ogólnym (przykładowo Sejmik Województwa Śląskiego w wyżej przywoływanej uchwale powołał się na art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, który mówi, że do wyłącznej właściwości sejmiku województwa

należy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami i statutem województwa do kompetencji sejmiku województwa).

Sama idea wprowadzenia prawnego umocowania dla młodzieżowych rad powiatu i młodzieżowych sejmików województwa jest jednak jak najbardziej słuszna. Pozwoli ona na to, by kolejne powoływane młodzieżowe rady oraz młodzieżowe sejmiki nie musiały być powoływane na podstawie ogólnego przepisu, którego zastosowanie może budzić wątpliwości wśród niektórych legislatorów, a na podstawie konkretnego, jasno mówiącego o takiej możliwości przepisu.

Sytuacja w samorządach powiatowych i wojewódzkich jest odmienna niż w samorządach gminnych. Tam, w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 5b przewiduje możliwość powołania przez radę gminy, na wniosek zainteresowanych środowisk, młodzieżowej rady gminy. Artykuł ten brzmi następująco:

„**Art. 5b.** 1. Gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza wśród młodzieży.

2. Rada gminy na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy mającej charakter konsultacyjny.

3. Rada gminy, powołując młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania”.

Jasno wobec tego widać, że opiniowana regulacja jest swoistą kalką z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Problem jednak w tym, że od lat zainteresowane środowiska pragną zmiany brzmienia tego artykułu (art. 5b ustawy o samorządzie gminnym) z powodu jego ogólności oraz nadania radom wyłącznie konsultacyjnego charakteru. Młodzieżowe rady są bowiem w rzeczywistości nie tylko ciałami doradczymi (konsultacyjnymi), lecz także takimi, które wychodzą z własnymi inicjatywami na rzecz młodzieży, organizując na terenie danej gminy, powiatu czy województwa wiele projektów (przykładowo: turnieje sportowe, konkursy wiedzy, akcje sprzątania parków czy inny terenów zielonych).

Swoją chęć zmiany brzmienia tego przepisu manifestowały różne organizacje skupiające młodzież. Polska Rada Organizacji Młodzieżowych (zrzeszająca 36 organizacji, w których działa ponad 250 000 młodych ludzi) przeprowadziła cykl konsultacji z istniejącymi w Polsce młodzieżowymi radami i wraz z nimi wypracowała, w ramach projektu Start 5b, projekt nowelizacji ustawy

o samorządzie gminnym, który przekazała parlamentarzystom¹. Swoje propozycje wysnuwały niedawno także następujące organizacje i projekty młodzieżowe: Najlepszy Plan Dla Młodych², PLdlaMłodych³ oraz Ogólnopolska Federacja Młodych⁴. Najdalej „posunęli się” jednak przedstawiciele młodzieżowej organizacji — Młodzieżowy Klub Demokratyczny, którzy wnieśli do Marszałek Sejmu, za pośrednictwem grupy posłów klubu parlamentarnego Koalicja Polska — Polskie Stronnictwo Ludowe — Kukiz’15, kompleksowy projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, który reformuje art. 5b tejże ustawy. Projekt nie otrzymał jeszcze numeru druku, ale został wniesiony 4 sierpnia 2020 r., a posłem sprawozdawcą został poseł Paweł Szramka. Z treścią projektu można zapoznać się w Systemie Informacyjnym Sejmu (EW-020-219/20).

Wnioskodawcy projektu z 4 sierpnia br. w swojej propozycji nowelizacji art. 5b ustawy o samorządzie gminnym zaproponowali, by miała ona charakter: konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Poza tym zapisali w projekcie, że rada gminy zapewnia młodzieżowej radzie środki niezbędne do jej funkcjonowania, udzielając jej wsparcia technicznego, merytorycznego i finansowego, a sama młodzieżowa rada ma prawo do korzystania z zasobów gminy w celu realizacji swoich inicjatyw. Co więcej, projekt nowelizacji upoważnia radę gminy do tego, by nadała ona młodzieżowej radzie w swoim statucie prawo do wystąpienia z inicjatywą uchwałodawczą. Projekt umożliwia także upoważnienie jednostki pomocniczej gminy przez radę gminy w statucie tejże jednostki do utworzenia młodzieżowej rady jednostki pomocniczej. Proponowana nowelizacja zakłada także inne, pomniejsze zmiany w artykule 5b ustawy o samorządzie gminnym i artykule 5c. Projekt ten był odpowiedzią na wezwania i pomysły środowisk młodzieżowych. To właśnie z różnych konsultacji (przeprowadzanych nie tylko przez Młodzieżowy Klub Demokratyczny, ale i inne organizacje, np. Polską Radę Organizacji Młodzieżowych) powstał ten projekt, przez co korespondował on z propozycjami wysnuwanymi przez środowisko.

Wobec tego niezrozumiałe wydaje się, dlaczego Wysoka Izba miałaby przyjmować projekt nowelizacji ustawy o samorządzie powiatowym i ustawy o samorządzie wojewódzkim będący

¹ Polska Rada Organizacji Młodzieżowych, *Czym jest PROM?*, <https://prom.info.pl/o-nas/> [dostęp: 17 sierpnia 2020 r.].

² Najlepszy Plan Dla Młodych, <https://www.facebook.com/Najlepszy-Plan-Dla-Młodych-118624206600281/> [dostęp: 17 sierpnia 2020 r.].

³ PLdlaMłodych, <https://www.facebook.com/PLdlaMłodych/> [dostęp: 17 sierpnia 2020 r.].

⁴ Ogólnopolska Federacja Młodych, <https://www.facebook.com/OgólnopolskaFederacjaMłodych/> [dostęp: 17 sierpnia 2020 r.].

kalką z przepisów przeznaczonych dla samorządu gminnego, które nie są, w opinii środowiska młodzieżowego, wystarczające dla prawidłowego i pełnego funkcjonowania młodzieżowych rad. Dlatego Fundacja na rzecz Praw Ucznia proponuje, by Wysoka Izba wniesiony projekt nowelizacji tych dwóch ustaw przyjęła, lecz nie w obecnym brzmieniu, a w brzmieniu, który zapewni młodzieżowym radom powiatu oraz młodzieżowym sejmikom województwa pełne pole do działania, wprowadzając m.in. ich nie tylko konsultacyjny, ale także i doradczy oraz inicjatywny charakter. Dopiero to pozwoli na to, by młodzieżowe rady oraz sejmiki mogły w pełni wykorzystywać swój potencjał. Poza tym młodzieżowe rady i sejmiki muszą mieć zapewnione środki niezbędne do ich funkcjonowania, wsparcie techniczne, merytoryczne oraz finansowe, a także muszą mieć prawo do korzystania z zasobów powiatu lub województwa w celu realizacji swoich inicjatyw. Warto ponadto wprowadzić przepis regulujący powoływanie i odwoływanie opiekuna młodzieżowej rady lub sejmiku, a także rozważyć, czy nie warto dać możliwości radzie powiatu lub sejmikowi województwa nadania ich młodzieżowym odpowiednikom prawa do występowania z inicjatywą uchwałodawczą. Dopiero takie uregulowania pozwolą na to, by, w opinii Fundacji na rzecz Praw Ucznia, młodzieżowe rady oraz sejmiki mogły wykorzystywać swój potencjał w pełni.

Biorąc powyższe pod uwagę, uprzejmie prosimy Wysoką Izbę o wprowadzenie takich poprawek do druku nr 186, które zawrą w dodawanych artykułach w ustawach wszystkie powyższe elementy. Wszystkie te elementy zawiera proponowana nowelizacja art. 5b ustawy o samorządzie gminnym wniesiona do Sejmu przez posłów PSL—Kukiz'15, którą wystarczyłoby jedynie zmodyfikować w taki sposób, że gminę zamieniłoby się odpowiednio na powiat lub województwo, a radę gminy na radę powiatu lub sejmik województwa. Po dokonaniu tej czynności artykuły 1 i 2 proponowanej nowelizacji ustaw (druk nr 186) brzmiałyby następująco:

Art. 1. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) po art. 3d dodaje się art. 3e w brzmieniu:

„Art. 3e. 1. Powiat podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców powiatu, zwłaszcza wśród młodzieży.

2. Rada powiatu z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady powiatu. Wniosek staje się przedmiotem obrad rady powiatu na kolejnej sesji po jego złożeniu.

3. Młodzieżowa rada ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Może podejmować inicjatywy w szczególności na rzecz społeczności lokalnej, edukacji obywatelskiej i patriotycznej.
4. Rada powiatu, powołując młodzieżową radę powiatu, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania, dążąc do wykorzystania potencjału działających organizacji młodzieżowych, podmiotów działających na rzecz młodzieży oraz samej młodzieży, a także zapewnienia sprawnego sposobu wyboru członków młodzieżowej rady gminy. Statut jest tworzony w porozumieniu i z uwzględnieniem opinii zainteresowanych środowisk.
5. Młodzieżowa rada posiada opiekuna, którego zasady powoływania i odwoływania określa statut młodzieżowej rady. Opiekun jest wybierany w porozumieniu z młodzieżową radą. Opiekun pełni funkcje wspierające.
6. Rada powiatu zapewnia środki niezbędne do funkcjonowania młodzieżowej rady, udzielając jej wsparcia technicznego, merytorycznego i finansowego. Młodzieżowa rada ma prawo do korzystania z zasobów powiatu w celu realizacji swoich inicjatyw.
7. Rada powiatu może nadać młodzieżowej radzie w swoim statucie prawo do występowania z inicjatywą uchwałodawczą”.

Art. 2. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378) po art. 10a dodaje się art. 10b w brzmieniu:

- „Art. 10b. 1. Województwo podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców województwa, zwłaszcza wśród młodzieży.
2. Sejmik województwa z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowego sejmiku województwa. Wniosek staje się przedmiotem obrad sejmiku województwa na kolejnej sesji po jego złożeniu.
 3. Młodzieżowy sejmik województwa ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Może podejmować inicjatywy w szczególności na rzecz społeczności lokalnej, edukacji obywatelskiej i patriotycznej.
 4. Sejmik województwa, powołując młodzieżowy sejmik województwa, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania, dążąc do wykorzystania potencjału działających organizacji młodzieżowych, podmiotów działających na rzecz młodzieży oraz samej młodzieży, a także zapewnienia sprawnego sposobu wyboru członków młodzieżowej rady gminy. Statut jest tworzony w porozumieniu i z uwzględnieniem opinii zainteresowanych środowisk.

5. Młodzieżowy sejmik posiada opiekuna, którego zasady powoływania i odwoływania określa statut młodzieżowego sejmiku. Opiekun jest wybierany w porozumieniu z młodzieżowym sejmikiem. Opiekun pełni funkcje wspierające.

6. Sejmik województwa zapewnia środki niezbędne do funkcjonowania młodzieżowego sejmiku, udzielając mu wsparcia technicznego, merytorycznego i finansowego. Młodzieżowy sejmik ma prawo do korzystania z zasobów województwa w celu realizacji swoich inicjatyw.

7. Sejmik województwa może nadać młodzieżowemu sejmikowi w swoim statucie prawo do występowania z inicjatywą uchwałodawczą”.

Mamy nadzieję, że nasza opinia przyczyni się do poprawienia tego zacnego w swej idei projektu ustawy. Jednocześnie informujemy, iż z dużą chęcią weźmiemy udział w dalszym procesie legislacyjnym tego druku, w tym w posiedzeniach właściwej komisji senackiej.

Z poważaniem

Mikołaj Wolanin

Prezes Fundacji na rzecz Praw Ucznia

Do wiadomości:

1. Senator Joanna Sekuła — przedstawicielka wnioskodawców druku nr 186.
2. Senator Kazimierz Wiatr — przewodniczący Komisji Nauki, Edukacji i Sportu.